

„A hit titka”

Különös kifejezés

Az Újszövetségben egyetlen helyen, abban a szövegösszefüggésben fordul elő ez a kifejezés, hogy Pál apostol inti munkatársát, Timótheust: olyan személyeket válasszanak a gyülekezeti tisztségek betöltésére, „akiknél megvan a hit titka, tiszta lelkiismerettel” (1Tim 3,9). Az eredeti szövegben a titoknak fordított szó: *müszterion*. Ez a görög szó olyan titokra utal, amely azért titok, mert valami emberileg felfoghatatlant rejt, és különleges kiváltság az ember számára ennek a titoknak a feltárulása. Érdeklődésünkre tarthat számot, hogy mi „a hit titka” kifejezés tartalma.

Párhuzamos kifejezésmódok

Egy apa éppen akkor kereste Jézust, hogy segítségét kérje reménytelenül beteg, szenvedő gyermeke meggyógyításához, amikor a Megváltó három tanítvánnyal felment egy magas hegyre, a megdicsőülés hegyére. Jézus távollétében a többi tanítvány megpróbálta meggyógyítani a gyermeket az Ő nevében. Volt már tapasztalatuk ebben, mert korábban, amikor Jézus önálló munkára küldte őket, elnyerték a Szentlélek segítségét ehhez a szolgálathoz. Most azonban kudarcot vallottak. Amikor Jézus lejött a hegyről és a helyszínre érkezett, a kétségbeesett apa így számolt be az eredménytelen próbálkozásról: „Elvittem őt a tanítványaidhoz, de nem tudták meggyógyítani.” (Mt 17,16) Jézus – az apa hitének megnyilatkozására – egészségessé tette a gyermeket. Ezt követően, amikor már csak magukban voltak Jézus és a tanítványai, megkérdezték őt kudarcuk okáról. Jézus válasza így hangzott: „A ti hitetlenségetek miatt. Mert bizony mondom néktek, ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek, menj innen amoda, és elmenne – semmi sem volna lehetetlen néktek.” (Mt 17,20)

Jézus megállapítása a tanítványok hitetlenségét illetően nyilván nem úgy értendő, hogy nem hittek volna, nem bíztak volna Jézusban mint Messiásban ekkor is, és nem azonosultak volna lelkükben a tanításaival. Az a hit azonban, amelyről Jézus

azt mondta, hogy ha csak egy mustármagnyi van belőle, a legnagyobb és leglehetősebbnek látszó dolgok is megvalósulhatnak, nem volt meg bennük akkor, amikor az apán és gyermekén segíteni akartak. A hasonlat, mely szerint mustármagnyi hit megnyilatkozása is elegendő ahhoz, hogy hegyek mozduljanak ki a helyükből, nem szó szerint értendő. A hegy szimbólum Jézusnak ebben a mondásában, és arra utal, hogy sokszor olyan problémákkal küzdünk, amelyek elmozdíthatatlan hegynek tűnnek, pedig megoldódhatnának, ha olyan hitünk lenne, amilyenről Jézus itt szól.

Különleges, hogy ezt a fajta hitet Jézus mustármaghoz hasonlítja, és kijelenti, hogy ebből a hitből egy mustármagnyi is hegyeket mozdíthat ki a helyükből, azaz hegynyi nehézségeket háríthat el. Máskor is alkalmazta Jézus a mustármag hasonlatot. Ismert ez a kijelentése: „Isten országa hasonló a mustármaghoz.” (Mt 13,31) Biológus szakértő magyarázata szerint „Jézus nem a nálunk termesztett fehér mustárról, hanem palesztinai rokonáról, a fekete mustárról beszélt. (...) Ez az egyéves, gyorsan nagy bokorrá terebélyesedő (...), lágyszárú növény ugyanis a Szentföld kedvező éghajlati körülményei között három-négy méteres magasságával valóban kiemelkedik minden más, itt termesztett lágyszárú növény közül. Több ismert utazó is említi naplójában, hogy Galileában lómagasságú mustárbokrokkal találkoztak. (...) Mákszemnél is kisebb, gömbölyű, fekete magvai valóban a legkisebbek a Palesztinában akkoriban termesztett növények magjai között. (...) A bő maghozam az elvetett mag többeszeresését is elérheti.”¹

A hasonlat értelme tehát ez: parányi magból óriási növény születik. Ennek megfelelően van olyan különleges hit, amelynek akár csak a pillanatnyi felvillanása esetén is hatalmas dolgok történnek.

Úgy tűnik, hogy ez a különleges hit, mellyel kapcsolatban Jézus a sokatmondó mustármag hasonlatot alkalmazta, azonos azzal a hittel, amelyet Pál apostol „a hit titka” kifejezéssel jelöl. Az apostoli korban nem csupán néhány apostol rendelkezett „a hit titkával”, aminek az eredményeként azokhoz hasonló csodák történtek, amilyeneket maga Jézus cselekedett. Elég végigolvasnunk az Apostolok cselekedetei című újszövetségi iratot, hogy meggyőződjünk erről. Jézus tanítványai is gyógyítottak sántát, sőt halottat is támasztottak. Beteljesedett Jézus ígérete, amely búcsúbeszédei során hangzott el: „Bizony, bizony mondom néktek, aki hisz énbennem, az is cselekszi majd azokat a cselekedeteket, amelyeket én

cselekedtem.” (Jn 14,12) Az apostoli korban tehát nem volt irreális ez a mérce, hogy olyanok választassanak gyülekezeti tisztségviselőkké, „akiknél megvan a hit titka, tiszta lelkiismerettel”.

Más szavakkal, de ugyanezt a mércét állították fel már korábban is az apostolok a keresztény gyülekezet tisztségviselőire vonatkozóan: „Válasszatok... közületek hét férfiút, akiknek jó bizonyáguk van, akik Szentlélekkel és bölcsességgel teljesek... És kiválasztották Istvánt, aki hittel és Szentlélekkel teljes férfiú volt...” (Ap csel 6,3.5) A „hittel és Szentlélekkel teljes” meghatározás azonos azzal, amit Pál apostol „a hit titkának” nevezett, illetve a „hegyeket mozgató hittel”, amelyről Jézus szólt.

Amikor Pál apostol sorolja a különböző karizmákat vagy lelki ajándékokat, amelyekben a Szentlélek részesít hívőket a keresztény gyülekezetben, egy első látásra nehezen értelmezhető karizmát említ: „Némelyiknek ugyanis bölcsesség adatik a Lélek által, másoknak pedig tudomány beszéde ugyanazon Lélek által, egynek hit ugyanazon Lélek által.” (1Kor 12,8-9) Mivel hit nélkül senki nem lehet Krisztus tanítványa, mert amint az Írás mondja, „hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni” (Zsid 11,6), kérdés, hogy mit takar „a hit lelki adománya” kifejezés. Úgy tűnik, itt is „a hit titkáról” van szó, a *teljes hitről*, a *hegyeket mozgató hitről*.

A „hit titkának” megnyilatkozása

Az evangéliumok és az Apostolok cselekedetei örökítenek meg olyan eseteket, amikor a „teljes hit” utat nyitott az isteni, természetfeletti erő megnyilatkozásának.

Külön tanulmány lehetne, hogy az Emberfiává lett Isten Fia, Jézus életében hogyan nyilatkozott meg „a hit titka”, gyakorlatilag folyamatosan, bármikor, amikor isteni teremtő hatalom közbeavatkozásával lehetett segíteni embereken nyomorúságukban. Világosan mondja az Írás, hogy Jézus „megüresítette magát az isteni hatalomtól, és megalázta magát” (Fil 2,5-7) földi életében, a saját isteni hatalmával egyetlen esetben sem élt. Hit által őrizte meg szoros kapcsolatát a mennyyel, hit által nyerte el az Atya teremtő hatalmának együttműködését, gyógyításainál és más csodálatos tetteteinél. Péter pünkösdi prédikációjában hangzott el: „A názáreti Jézust, azt a férfit, aki Istentől bizonyágot nyert előttetek erők, csodatételek és jelek által, melyeket őáltala cselekedett Isten köztetek...,

gonosz kezeitekkel, keresztfára feszítve megöltétek.” (Ap csel 2,22-23) Most azonban emberek életében szeretnénk megfigyelni „a hit titkának” működését.

Megfigyelhetjük, hogy milyen jellegzetességei, elemei voltak a teljes hitnek, amelynek a megléte, felvillanása lehetővé tette a természetfeletti isteni hatalom cselekvését. A hitre vonatkozó bibliai kijelentések és a hívő emberek tapasztalatairól szóló bibliai feljegyzések a hit fokozatairól tanúskodnak. Találkozhatunk a hitnek látszó hitetlenség jelenségével is, de hiteles, valóságos hittel is. Azonban ez utóbbinak is vannak fokozatai. Lehetséges, hogy őszinte és valóságos a hite valakinek egy bizonyos fejlődési fokon, de a „teljes hit” tapasztalata még hiányzik az életéből. A „teljes hit” még mélyen és őszintén hívő emberek esetében sem olyan folyamatos, mint Jézus életében volt, hanem inkább törékeny és hullámzó, ezért a „teljes hitet” nem foghatjuk fel úgy, hogy ez egy olyan fejlődési fok, amelyet az ember elér, s ezt követően már stabilan ezen a szinten marad. Sokkal inkább arról beszélhetünk, hogy vannak olyan pillanatok, amikor a teljes hit mintegy felvillan emberek életében. Ezeket a mozzanatokot elnevezhetnénk *a hit pillanatainak* vagy *a hit érintésének*, amellyel az ember megragadja a hatalmas isteni Segítő karját.

Szemléletes példa a tizenkét éve gyógyíthatatlan betegségben szenvedő asszony esete (Mk 5,24-34). A tömör bibliai leírás csak annyit mond, hogy ez az asszony „hallott Jézus felől” (Mk 5,27). Nem szól arról, hogy pontosan mikor, mennyit és mit hallott felőle, mindenesetre az asszony számára bizonyosság lett az, hogy Jézus a megígért, Istentől küldött Messiás. A kétely árnyéka nélkül hitte, hogy emberileg gyógyíthatatlan betegségéből meggyógyulhat általa. Magát viszont annyira méltatlannak, semminek, jelentéktelennek érezte, hogy nem mert közvetlenül Jézushoz folyamodni, őt megszólítani, hanem ezt mondta magában: „Ha csak a ruháit illethetem is, meggyógyulok.” Nem közönséges fizikai érintés volt, ahogyan Jézus köntöse peremét megérintette, hanem a hit érintése.

Figyelemre méltó, amit az Írásban olvasunk: „Jézus azonnal észrevette, hogy² erő áradott ki belőle.” (30. vers) Az asszony viszont „azonnal megérezte testében, hogy kigyógyult bajából” (29. vers). Jézus félreérthetetlenül elhárította annak a babonás hiedelemnek a veszélyét, hogy köntösének a fizikai érintése eredményezte volna a gyógyulást. Világosan kijelentette, hogy az asszony a hit érintése által gyógyult meg, mert így szólt hozzá: „Leányom, a te hited megtartott téged.” (34. vers)

Valahol itt ragadható meg a hit titka kifejezés és jelentése. Ha kialakul valakinek a lelkében a teljes hit – ha csak felvillanásszerűen, ha csak egy pillanatra is –, azaz méltatlannak és semminek tartja magát, Istent pedig mindennek, akiben töretlenül bíz, és már előre ott van a szívében a hálás elkötelezettség azért, amit Isten cselekedni fog érte – akkor isteni erő, teremtő hatalom árad ki. Ilyenkor ugyanis erkölcsi alapon cselekedhet Isten nagy dolgokat az emberért, mert az ember szíve e pillanatban tiszta. Ilyenkor egyértelműen javára válik az embernek Isten cselekedete, mert nem bízza el magát, nem homályosul el benne az, hogy Isten az irgalmassága mellett is büngyűlölő. Az elnyert nagy kegyelem pedig minden eddiginél inkább elkötelezi az embert arra, hogy Istennek éljen, betöltse az isteni törvényt, mivel hálája ki nem apadó forrásává válik az, amit Isten cselekedett érte, a méltatlanért.

Számos más esetben is megfigyelhetjük a hegyeket mozgó hitnek ezeket az elemeit. A teljes hit, a teljes belső világosság és igazságosság minden esetben feltétele volt annak, hogy az isteni teremtő hatalom megnyilatkozzék. Ilyen igéket olvashatunk például Jézus és az apostolok gyógyításairól szóló történetekben: „Ha hiheted azt, minden lehetséges a hívőnek.” (Mk 9,23) „Lisztrában ült egy lábaival tehetetlen ember, ki anyjának méhétől fogva sánta volt, és soha nem járt. Hallotta Pált beszélni, aki szemét ráfüggesztve és látva, hogy van hite, hogy meggyógyul, nagy fennszóval mondta: Állj fel lábadra egyenesen! Felszökött, és járt.” (Ap csel 14,8-10) „Hitt az ember a szónak, amit Jézus mondott néki, és elment... Hírt hoztak néki, mondván: A te fiad él. Megtudakolta tőlük az órát, amelyben megkönnyebbedett, és mondták néki: Tegnap hét órakor hagyta el őt a láz. Megértette azért az apa, hogy abban az órában, amelyben ezt mondta neki Jézus: A te fiad él. És hitt ő és egész házanépe.” (Jn 4,50-53)

A történetek, amelyek ezeket a törvényszerűségeket szemléltetik, arról tanúskodnak, hogy az ember sokszor csak a nyomorúság helyzetében – amikor úrrá lesz rajta az elveszettség, a megoldhatatlanság érzése – válik alkalmassá arra, hogy teljes hittel ragadja meg a teremtő Isten karját, segítségét. Szemlélteti ezt például a kananeus asszony esete is (Mt 15. fej.) stb.

A megigazulás kegyelmi állapota

Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy 1Tim 3,9-ben egy másik kifejezéssel

együtt szerepel *a hit titka* kifejezés: „akiknél megvan a hit titka, tiszta lelkiismerettel.” Ebből azt érthetjük meg, hogy a hit titka csak akkor működik, ha az ember lelkiismeretét nem terhelik rendezetlen bűnök, hanem a megigazulás kegyelmi állapotában van, bizonyos abban, hogy bűnbocsánatot nyert. Amint János apostol írja: „Szeretteim, ha a szívünk nem vádol minket, bizodalmunk van Istenhez, és akármit kérünk, megnyerjük tőle, mert megtartjuk az ő parancsolatait, és azokat cselekedjük, amelyek kedvesek előtte.” (1Jn 3,21-22) A bűnbocsánat nyomán az a készség és elhatározás tölti be az ember szívét, hogy cselekedni akarja, ami Isten előtt kedves, azaz szeretné megtartani Isten minden parancsolatát.

Végül azt kell még hangsúlyoznunk, hogy az ilyen hitet *kegyelmi ajándéknak* mondja az Írás. Isten munkálja ki bennünk a teljes alázatban és teljes bizalomban megnyilatkozó *teljes hitet*, a *hegyeket mozgató hitet*, hogy ennek nyomán gazdagon megáldhasson, megszabadíthasson. Az ember részéről viszont szükséges az igazsággal való belső azonosulás, az alázat és a bizalom készsége, a nyitottság a Szentlélek késztetései iránt.

Mennyire kívánatos minden keresztény számára, hogy elnyerje a hit titkát, tiszta lelkiismerettel! Győzelmessé, isteni kegyelmet közvetítővé válhat az a keresztény közösség, amelyről elmondható, hogy tanítói, pásztorai és hívei életében megnyilatkozik *a hit titka, tiszta lelkiismerettel*.

Jegyzetek

1 Kereszty Zoltán: „Nézzétek a mező liliomait...” - Bibliai növények a hit és a tudomány fényében. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet, Budapest, 1998, 136.

2 Az „isteni” jelző kurzívval szedett, jelezve, hogy az eredeti szövegben nem szerepel ez a szó. Azt a téves gondolatot is sugallhatja, mintha Jézus saját isteni erejével cselekedett volna, holott Ő csupán közvetítette az Atya isteni teremtő hatalmát.